

Kod ucznia

Małopolski Konkurs Historyczny

dla uczniów dotychczasowych gimnazjów i klas
dotychczasowych gimnazjów prowadzonych w szkołach
innego typu

rok szkolny 2017/2018

„Polska w dobie królów elekcyjnych (1573-1795) na tle
wydarzeń z historii powszechnej”

10 stycznia 2018 r.

etap rejonowy

Wypełnia Komisja Rejonowa

Miejsce na dane ucznia

Numer Zadania	Maksymalna liczba punktów możliwa do uzyskania w poszczególnych zadaniach	Liczba punktów uzyskanych przez uczestnika w poszczególnych zadaniach
1.	5	
2.	3	
3.	5	
4.	5	
5.	6	
6.	4	
7.	1	
8.	8	
9.	1	
10.	1	
11.	1	
12.	3	
13.	3	
14.	5	
15.	4	
16.	3	
17.	3	
18.	1	
19.	2	
20.	3	
21.	2	
22.	1	
23.	1	
24.	1	
25.	2	
26.	4	
27.	5	
28.	1	
29.	15	
30.	1	
Suma punktów	Możliwych punktów do uzyskania: 100	Uzyskanych punktów :

Ilość uzyskanych punktów po weryfikacji

Czytelny podpis osoby sprawdzającej :

Czytelny podpis osoby weryfikującej :

Droga Gimnazjalistko, Drogi Gimnazjalisto!

Przed rozpoczęciem pracy przeczytaj poniższą instrukcję.

1. Zakoduj swoją pracę. Nie podpisuj kartek imieniem i nazwiskiem.
2. Przed Tobą zestaw **30** zadań konkursowych.
3. Za poprawne rozwiązanie wszystkich zadań możesz uzyskać **100** punktów.
4. Przy każdym zadaniu podana jest maksymalna ilość punktów, którą można uzyskać.
5. Na rozwiązanie zestawu masz **90 minut**. Komisja konkursowa 15 minut przed końcem przypomni Ci o upływającym czasie.
6. Czytaj uważnie wszystkie polecenia.
7. Odpowiedzi należy wpisywać tylko długopisem lub piórem z atramentem koloru czarnego lub niebieskiego. Odpowiedzi zapisane ołówkiem nie będą oceniane.
8. Pisz czytelnie – odpowiedzi nieczytelne nie będą oceniane!
9. Zapisuj słowa w pełnym brzmieniu – nie stosuj skrótów. Błędne zapisy nazwisk, nazw, pojęć, terminów, dat powoduje nieprzyznanie punktów.
10. Błędne zapisy wyraźnie przekreśl. Przy błędnych zaznaczeniach w pytaniach testowych należy pisać: dobrze, źle.
11. Nie wolno używać korektora ani tzw. zmazywanych środków piśmiennych – zadanie, w który zostaną one użyte nie będzie oceniane.
12. Brudnopis nie podlega ocenie.
13. Wyłącz telefon komórkowy, jeśli go posiadasz.
14. Stwierdzenie niesamodzielności pracy lub przeszkadzanie innym, spowoduje wykluczenie Cię z udziału w konkursie.

Życzymy Ci powodzenia!

Organizatorzy konkursu

Zadanie 1 (5 punktów)

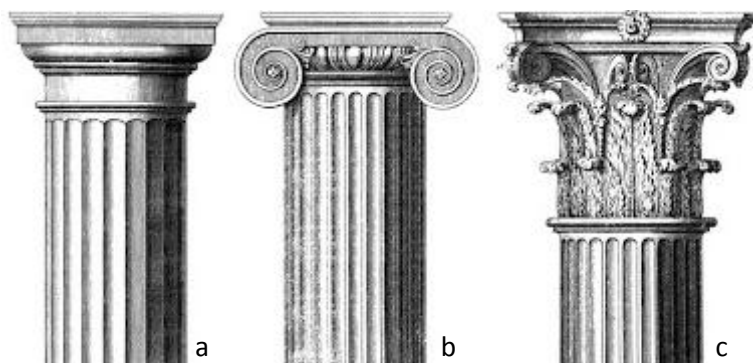
Korzystając z zamieszczonych poniżej terminów uzupełnij luki w tekście opisującym ewolucję człowieka. W tym celu wstaw w puste kratki literki odpowiadające właściwej nazwie. Uwaga: wszystkie terminy podano w pierwszym przypadku, zatem udzielając odpowiedzi nie należy sugerować się formą gramatyczną.

Przodkowie człowieka wywodzą się z Afryki. Około 5-4 milionów lat temu kontynent ten zamieszkiwały jedne z najstarszych gatunków praludzi zwane , które poruszały się na dwóch nogach i żyły w niewielkich grupach. Następnie ok. 2,5-2 milionów lat temu pojawił się , który swą nazwę zawdzięcza umiejętności wykonywania prostych kamiennych narzędzi. Z kolei pierwszym gatunkiem praludzi, który opuścił Afrykę i osiedlił się w Europie oraz Azji był . Zaś w okresie epoki lodowcowej Europę zamieszkiwał , który ostatecznie ok. 40-30 tysięcy lat temu ustąpił miejsca gatunkowi .

- a. **Homo sapiens**
- b. **Australopitek**
- c. **Homo erectus**
- d. **Neandertalczyk**
- e. **Homo habilis**

Zadanie 2 (3 punkty)

Na podstawie kształtu kapiteli kolumn uwidocznionych na poniższym rysunku, rozpoznaj i podpisz antyczne porządki architektoniczne.

(Na podst.: <http://historiasztukii.blogspot.com/2013/04/porzadek-toskanski-i-kompozytowy.html>)

a. b. c.

Zadanie 3 (5 punktów)

Wpisz daty roczne wymienionych poniżej ważnych wydarzeń z historii starożytnego Rzymu. Uwaga: wydarzenia podane zostały w kolejności przypadkowej, a nie chronologicznej.

Wydarzenie	Data
Śmierć Juliusza Cezara	
Założenie miasta Rzym	
Kłęska legionów rzymskich w bitwie pod Kannami	
Wydanie przez Konstantyna Wielkiego tzw. edyktu mediolańskiego, dającego chrześcijanom prawo swobodnego wyznawania ich religii	
Podział imperium rzymskiego na Cesarstwo Wschodniorzymskie i Zachodniorzymskie	

Zadanie 4 (5 punktów)

Określ, które z poniższych zdań jest prawdziwe, a które fałszywe wpisując obok nich odpowiednio „prawda” lub „fałsz”.

- Budowla kopułowo-krzyżowa stanowi oryginalne bizantyńskie rozwiązanie architektoniczne, a jej przykładem jest świątynia Mądrości Bożej (Hagia Sophia) w Konstantynopolu -
- Ucieczkę proroka Mahometa z Mekki do Kairu w 622 roku uznaje się za początek ery muzułmańskiej -
- W 1054 roku doszło do tzw. wielkiej schizmy wschodniej, czyli rozłamu w Kościele chrześcijańskim na prawosławny (ortodoksyjny) i łaciński (zachodni) -
- W 1099 roku władca Normanów Wilhelm I Zdobywca opanował Anglię i został jej królem -
- Mianem Misjonarzy Słowian określa się świętych Cyryla i Metodego, którzy wprowadzili do liturgii język słowiański oraz stworzyli głagolicę, czyli alfabet służący do zapisu słowiańskiej mowy -

Zadanie 5 (6 punktów)

Przeczytaj przytoczony tekst źródłowy, a następnie korzystając z wiedzy pozaźródłowej, odpowiedź na poniższe pytania.

Zważywszy jego chwałę, potęgę i bogactwo, cesarz rzymski zawołał w podziwie: „Na koronę mego cesarstwa! To, co widzę, większe jest niż wieść głosiła”. I za radą swych magnatów dodał wobec wszystkich: „Nie godzi się takiego i tak wielkiego męża, jakby jednego spośród dostojników, księciem nazywać lub hrabią, lecz [wypada] chlubnie wynieść go na tron królewski i uwieńczyć koroną”. A zdjąwszy z głowy swej diadem cesarski, włożył go na głowę Bolesława na [zadatek] przymierza i przyjaźni i [...] dał mu w darze gwóźdź z Krzyża Pańskiego wraz z włócznią św. Maurycego, w zamian za co Bolesław ofiarował mu ramię św. Wojciecha.

(Źródło: Gall Anonim, *Kronika polska*, tłum. R. Grodecki, Wrocław 2003, s. 20)

- W którym roku i w jakim grodzie miało miejsce opisywane wydarzenie? – Do opisywanego wydarzenia doszło w roku, a miało ono miejsce w.....
- Jakim mianem historycy określają opisywane wydarzenie? – Opisywane wydarzenie historycy określają mianem
- O jakim „cesarzu rzymskim” oraz którym księciu Bolesławie pisał kronikarz? – Chodzi o cesarza oraz księcia Bolesława
- W którym roku nastąpiła koronacja, której zapowiedzią miał być gest cesarza? – Koronacja ta miała miejsce w roku.

Zadanie 6 (4 punkty)

Wymień stany, na jakie dzieliło się społeczeństwo średniowiecznej Europy.

-
-
-
-

Zadanie 7 (1 punkt)

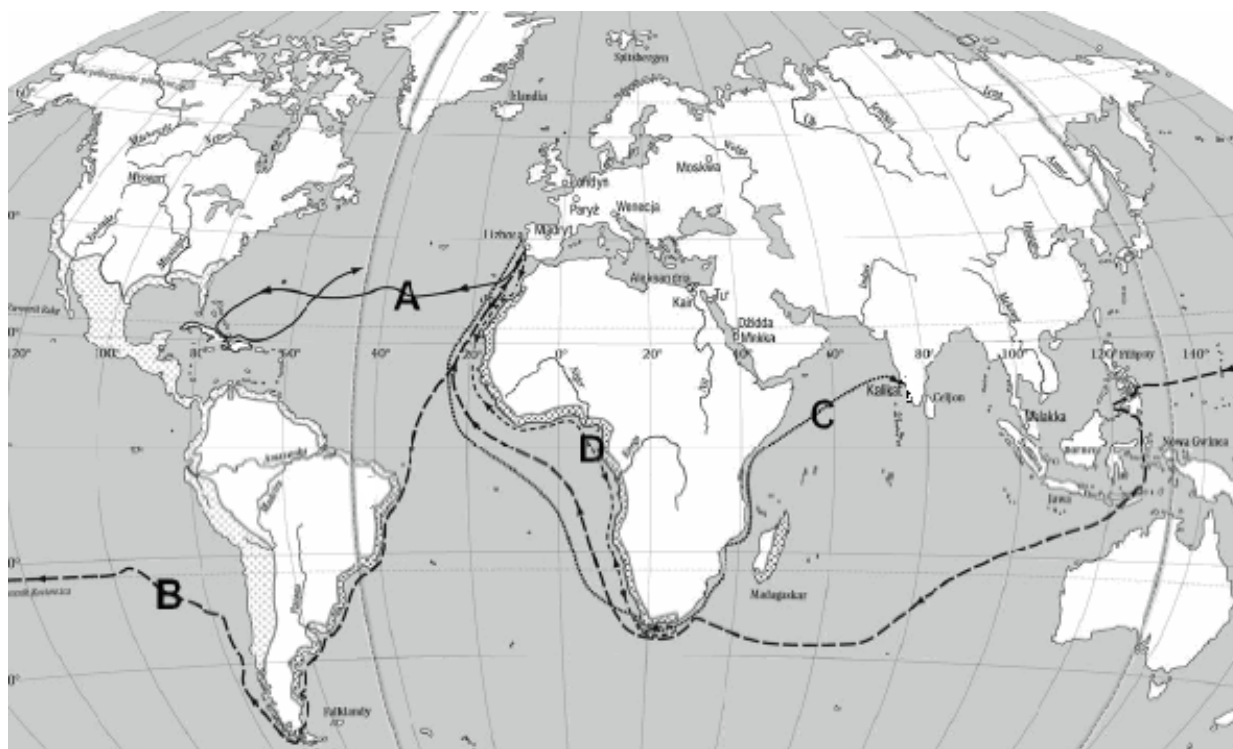
Odpowiedz na poniższe pytanie podkreślając wybraną przez siebie odpowiedź.

Który z wymienionych artystów **nie** był reprezentantem renesansu?

- Michelangelo Merisi da Caravaggio
- Leonardo da Vinci
- Rafaël Santi
- Michelangelo di Lodovico Buonarroti

Zadanie 8 (8 punktów)

Przeanalizuj zamieszczoną poniżej mapę i wykonaj podane polecenia.

(Na podst.: *Atlas historyczny – Gimnazjum. Od starożytności do współczesności*, wyd. Nowa Era, Warszawa 2014, s. 26)

- a. Dopasuj oznaczone trasy wielkich wypraw morskich do odpowiednich odkrywców, wpisując obok liter A, B, C i D postać wybraną z poniższej listy. Uwaga: niektóre nazwiska nie będą nigdzie pasowały.

A -

B -

C -

D -

Odkrywczy: **Vasco da Gama, Henryk Żeglarz, Amerigo Vespucci, Ferdynand Magellan, Krzysztof Kolumb, Bartłomiej Diaz, Marco Polo**

- b. Korzystając z wiedzy pozaźródłowej uzupełnij poniższe zdania wpisując nazwy przyrządów, którymi dysponowali odkrywcy Nowego Świata.

Jeden z najważniejszych przyrządów nawigacyjnych używanych przez żeglarzy doby wielkich odkryć geograficznych to, służące do określania położenia okrętu względem gwiazd. Z kolei kierunek rejsu wyznaczano za pomocą Dalekie wyprawy morskie umożliwiały także nowe typy okrętów, bardziej wytrzymałe, większe i szybsze – oraz

Zadanie 9 (1 punkt)

Odpowiedz na poniższe pytanie podkreślając wybraną przez siebie odpowiedź.

Który z wymienionych twórców **nie** był przedstawicielem polskiej literatury barokowej?

- a. Mikołaj Sęp Szarzyński
- b. Jan Andrzej Morsztyn
- c. Jan Chryzostom Pasek
- d. Franciszek Zabłocki

Zadanie 10 (1 punkt)

Przyjrzyj się poniższym ilustracjom i odpowiedz na pytanie jak nazywane są przykłady tego typu polskiego malarstwa barokowego, które powstawały w środowisku sarmackim i stanowiły unikat na skalę europejską?

(Źródło: http://pg3.net.pulawy.pl/strona/obrazy/artystyczne/portret_sarmacki)

Są to

Zadanie 11 (1 punkt)

Odpowiedz na poniższe pytanie podkreślając wybraną przez siebie odpowiedź.

Do którego z polskich władców elekcyjnych starosta oświęcimski krzychał przepływając rzekę następujące słowa *Serenissima Maiestas, cur fugis??*

- a. Henryka Walezego
- b. Jana II Kazimierza Wazy
- c. Stanisława Leszczyńskiego
- d. Stanisława Augusta Poniatowskiego

Zadanie 12 (3 punkty)

Dopasuj kontrkandydatów elekcyjnych do wymienionych królów polskich, wpisując obok ich imion odpowiednią literkę. Uwaga: jedna propozycja nie będzie nigdzie pasowała.

Henryk Walezy -

Zygmunt III Waza -

Michał Korybut Wiśniowiecki -

a. car Fiodor, Maksymilian Habsburg

b. Iwan IV Groźny, Ernest Habsburg

c. Filip Wilhelm z Neuburga, książę Kondeusz,
Karol książę lotaryński

d. książę Ludwik Conti, margrabia badeński
Ludwik, Jakub Sobieski

Zadanie 13 (3 punkty)

Uzupełnij tabelkę obrazującą czas panowania niektórych polskich władców elekcyjnych wpisując brakujące informacje, tj. odpowiednio pełne dane króla (imię, ewentualnie cyfra, nazwisko) lub roczne daty skrajne jego panowania na tronie polskim.

Władca	Daty panowania na tronie polskim
	1576-1586
Jan III Sobieski	
	1733-1763

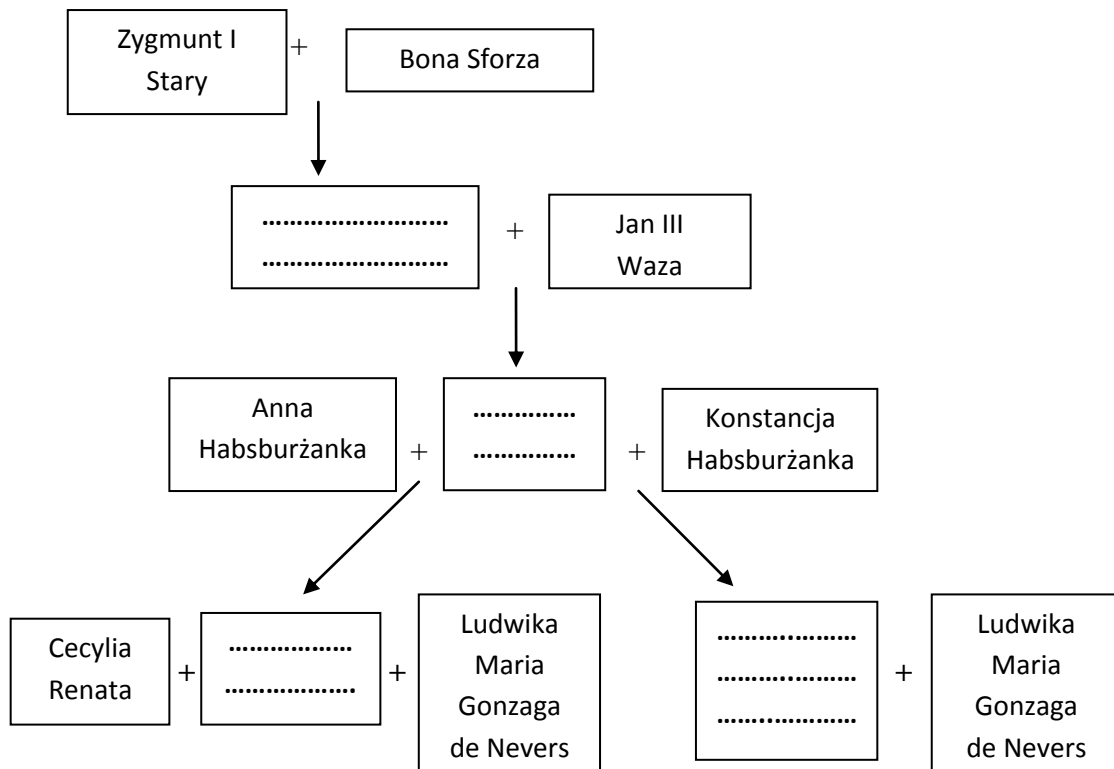
Zadanie 14 (5 punktów)

Zamieszczone poniżej definicje dotyczą pewnych zjawisk, które występowały w życiu społeczno-politycznym nowożytnej Rzeczypospolitej. Do każdej z nich dopisz odpowiedni termin:

- a. Duże gospodarstwa rolne lub rolno-hodowlane, utworzone w dobrach szlacheckich, królewskich lub kościelnych, produkujące przede wszystkim na sprzedaż i opierające się głównie na pańszczyźnie -
- b. Umowa między szlachtą a nowo wybranym królem, zawierająca jego osobiste zobowiązania wobec Rzeczypospolitej, wynikające z możliwości elekta oraz aktualnych potrzeb kraju i ulegająca zmianie przy każdej elekcji -
- c. Ustawa sejmowa określająca zasady ustroju Rzeczypospolitej, na którą składał przysięgę każdy rozpoczynający rządy polski król elekcyjny, poczynając od Henryka Walezego -
- d. Określenie stosowane w Rzeczypospolitej Obojga Narodów w odniesieniu do wysokiego dostojnika państwowego sprawującego niektóre funkcje monarsze w okresie bezkrólewia -
- e. Wywodzące się z łaciny określenie formuły elekcji króla, według której głos na swojego kandydata mógł oddać każdy szlachcic przybyły na pole elekcyjne -

Zadanie 15 (4 punkty)

Uzupełnij drzewo genealogiczne Wazów zasiadających na tronie polskim, wpisując dane (imiona, ewentualnie cyfry, nazwisko) brakujących postaci. Uwaga: graf ma charakter uproszczony i obrazuje przede wszystkim związki rodzinne wpływające na obejmowanie tronu Rzeczypospolitej przez przedstawicieli dynastii szwedzkiej.

Zadanie 16 (3 punkty)

Wpisz pełne dane (imię, ewentualnie cyfra, nazwisko) polskich władców elekcyjnych, których portrety przedstawiono poniżej:

(Źródło: *Poczet Władców Polski*, wyd. Kluszczyński, Kraków [2003], s. 319, 334, 363)

a. b. c.

Zadanie 17 (3 punkty)

Dopasuj do podanych bitew osoby polskich hetmanów, którzy w nich dowodzili, wpisując obok nazwy miejscowości odpowiednią literkę. Uwaga: jedna postać nie będzie nigdzie pasowała.

Bitwa pod Kircholmem (1605) -	a. Stanisław Żółkiewski
Bitwa pod Kłuszynem (1610) - ...	b. Jan Karol Chodkiewicz
Bitwa pod Chocimiem (1673) -	c. Stefan Czarniecki
	d. Jan Sobieski

Zadanie 18 (1 punkt)

Odpowiedz na poniższe pytanie podkreślając wybraną przez siebie odpowiedź.

Słynny magnat – banita, który namawiał Kozaków do buntu przeciw Stefanowi Batoremu, a następnie rozpoczął antykrólewskie układy z przedstawicielami cara i ostatecznie został ścięty za swe postęпки dnia 26 maja 1584 roku to:

- Krzysztof Zborowski
- Samuel Zborowski
- Jan Zborowski
- Andrzej Zborowski

Zadanie 19 (2 punkty)

Wśród wymienionych wydarzeń wskaż to, które było chronologicznie pierwsze (wpisz obok literę „P”) i chronologicznie ostatnie (wpisz obok literę „O”):

- traktat bytomsko-będziński między Rzeczpospolitą a Habsburgami -
- utworzenie przez Stefana Batorego rejestru kozackiego -
- klęska armii koronnej pod Piławcami -
- założenie Akademii w Wilnie - pierwszej wyższej uczelni na Litwie -
- przeniesienie dworu królewskiego z Wawelu na zamek warszawski -

Zadanie 20 (3 punkty)

Przyjrzyj się zamieszczonemu poniżej obrazowi, a następnie wypełnij polecenia.

(Źródło: *Poczet Władców Polski*, wyd. Kluszczyński, Kraków [2003], s. 329)

- Podaj pełny tytuł załączonego obrazu –
- Zapisz imię i nazwisko autora obrazu –
- Podaj rok, w którym miało miejsce przedstawione na obrazie wydarzenie -

Zadanie 21 (2 punkty)

Przeczytaj przytoczony tekst źródłowy, a następnie korzystając z wiedzy pozaźródłowej, odpowiedź na poniższe pytania.

*Zabielaly się góry i Dniestrowe brzegi
Rzekłby kto, że na ziemię świeże spadły śniegi,
Skoro Turcy stanęli, skoro swoje w loty
Okiem nieprzemierzone rozbili namioty [...]
Skoro Osman obaczył nasze szançe z góry,
Jako lew krwie pragnący wyciąga pazury,
Jeży grzywę, po bokach maca się ogonem,
Jeżeli żubra w polu obaczy przestronnem [...]
Cóż pisać o armacie? Gdy samemi działa
Obóz swój osnowali, za szançe, za wały,
Z takim grzmotem, że ledwie podobny do wiary,
Sam to przyznał Chodkiewicz wódz i żołnierz stary,
Który jak się marsowym począł bawić cechem
Nigdy tak wielkich, nigdy z tak ogromnym echem
Sztuk ognistych nie widział, które ziemię z gruntów
Trzęsły, rzygając kule o sześćdziesiąt funtów.*

(Źródło: N. Davies, *Boże Igrzysko. Historia Polski*, T. 1: *Od początków do roku 1795*, Kraków 1992, s. 604-605)

- Podaj imię i nazwisko autora znanego staropolskiego poematu epickiego o skrótowym tytule „Wojna chocimska”, którego fragment zacytowano powyżej, a który powstał w oparciu o pamiętnik wojewody ruskiego Jakuba Sobieskiego – chodzi o
- Określ, o której bitwie chocimskiej mowa w poemacie, podając jej datę roczną (Uwaga: jako dodatkowa podpowiedź mogą posłużyć informacje zawarte w samym tekście źródłowym) – chodzi o bitwę, którą miała miejsce w roku.....

Zadanie 22 (1 punkt)

Odpowiedz na poniższe pytanie podkreślając wybraną przez siebie odpowiedź.
W jakich latach trwało powstanie Bohdana Chmielnickiego?

- a. 1647-1653
- b. 1648-1654
- c. 1649-1655
- d. 1650-1656

Zadanie 23 (1 punkt)

Odpowiedz na poniższe pytanie podkreślając wybraną przez siebie odpowiedź.

Jaką nazwę nosiła ciężka kawaleria, będąca symbolem wspaniałych zwycięstw odnoszonych przez wojska Rzeczypospolitej w XVII w.?

- a. pikinierzy
- b. wojsko zaporoskie
- c. wojsko komputowe
- d. husaria

Zadanie 24 (1 punkt)

Odpowiedz na poniższe pytanie podkreślając wybraną przez siebie odpowiedź.

Czyją elekcję na tron polski uznała za nielegalną Konfederacja warszawska z 1733 roku?

- a. Augusta II Mocnego
- b. Augusta III Sasa
- c. Stanisława Leszczyńskiego
- d. Stanisława Augusta Poniatowskiego

Zadanie 25 (2 punkty)

Przyjrzyj się poniższym ilustracjom i podpisz dwie warszawskie siedziby królewskie powstałe w XVII i XVIII stuleciu.

a.

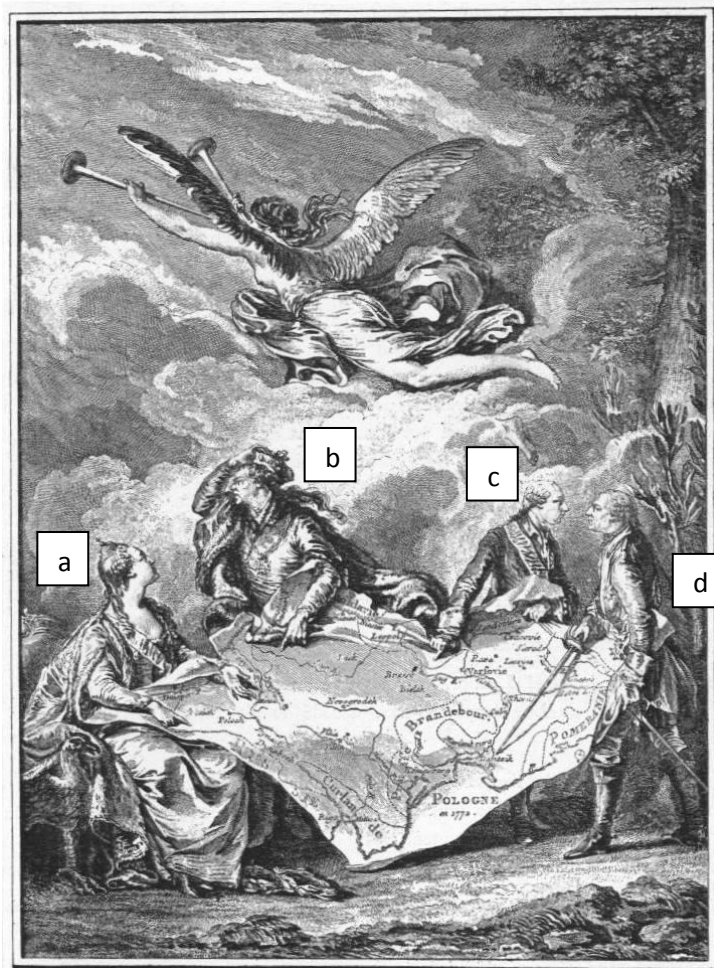

b.

(Źródło: <http://www.wirtualnemedi.pl>)

Zadanie 26 (4 punkty)

Przeanalizuj poniższą grafikę autorstwa Nicolasa Noëla Lemiere'a, zatytułowaną „Kołacz królów” i przedstawiająca alegorię I rozbioru Polski. Następnie zaś, korzystając z wiedzy pozaźródłowej, zidentyfikuj cztery przedstawione na niej osoby podając ich dane (imię wraz z ewentualną cyfrą, nazwisko/przydomek).

(Na podst.: <https://www.lazienki-krolewskie.pl/pl/katalog/obiekty/lkr-1409>)

- a.
- b.
- c.
- d.

Zadanie 27 (5 punktów)

Przeczytaj przytoczony tekst źródłowy, a następnie korzystając z wiedzy pozaźródłowej, wykonaj poniższe polecenia.

Uznając, iż los nas wszystkich od ugruntowania i wydoskonalenia Konstytucji Narodowej jedynie zawisł, długim doświadczeniem poznawszy zadawnione Rządu naszego wady [...] wolni od hańbiących obcej przemocy nakazów, ceniąc drożej nad życie [...] niepodległość zewnętrzną i wolność wewnętrzną narodu, którego los w ręce nasze jest powierzonym [...] niniejszą konstytucję uchwalamy [...]

(Źródło: N. Davies, *Boże Igrzysko. Historia Polski*, T. 1: *Od początków do roku 1795*, Kraków 1992, s. 698)

- a. Zapisz dokładną datę (dzień, miesiąc i rok) uchwalenia Ustawy Rządowej, z której pochodzi przytoczony cytat – Chodzi oroku.
- b. W każdej podanej poniżej parze zdań wskaż - przez postawienie krzyżyka - to, które poprawnie określa postanowienia zawarte w cytowanej Konstytucji Narodowej.

Zniesienie liberum veto i konfederacji	Zniesienie liberum veto przy utrzymaniu prawa do zawiązywania konfederacji
Warunkowe utrzymanie wolnej elekcji	Wprowadzenie dziedziczności tronu
Przekazanie władzy ustawodawczej w ręce dwuizbowego Sejmu i Straży Praw Narodowych	Przekazanie władzy wykonawczej w ręce króla i Straży Praw Narodowych
Projektowany rozwój liczebny armii do 100 000 żołnierzy	Projektowany rozwój liczebny armii do 150 000 żołnierzy.

Zadanie 28 (1 punkt)

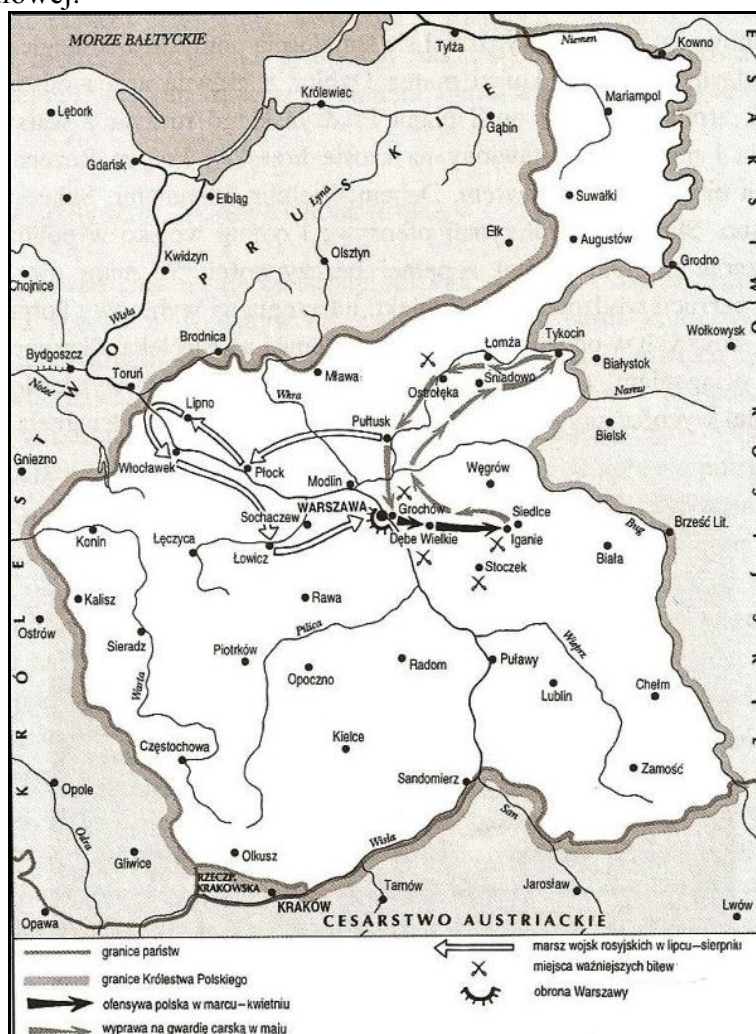
Podkreśl prawidłową odpowiedź.

Przedstawiciele Wielkiej Emigracji, którzy głosili poglądy konserwatywne skupili się wokół księcia Adama Jerzego Czartoryskiego i założyli stronnictwo noszące nazwę:

- Towarzystwo Demokratyczne Polskie
- Komitet Narodowy Polski
- Związek Narodu Polskiego
- Hotel Lambert

Zadanie 29 (15 punktów)

Przeanalizuj mapę zamieszczoną poniżej i wykonaj podane polecenia, korzystając również z wiedzy pozaźródłowej.

(Na podst.: A. Dybkowska, J. Żaryn, M. Żaryn, *Polskie dzieje od czasów najdawniejszych do współczesności*, Warszawa 1994, s. 177)

- a. Zapisz nazwę polskiego powstania, którego przebieg przedstawia załączona mapa i podaj dokładną datę jego wybuchu (dzień, miesiąc i rok) – chodzi o, które wybuchło
- b. Odczytaj z mapy miejsca pięciu ważniejszych bitew tegoż powstania i zapisz je w poniższej tabelce. Następnie podaj wynik danej bitwy wybierając spośród następujących możliwości: „zwycięstwo powstańców”, „zwycięstwo armii rosyjskiej”, „zwycięstwo armii pruskiej”, „zwycięstwo armii austriackiej”, „bitwa nierozstrzygnięta”

Miejsce bitwy	Wynik

- c. Korzystając z wiedzy pozaźródłowej zidentyfikuj wśród wymienionych poniżej osób trzech dowódców powstania, o którym mowa w niniejszym zadaniu i podkreśl ich nazwiska:

Józef Chłopicki, Józef Poniatowski, Jan Skrzynecki, Henryk Dąbrowski, Ignacy Prądzyński, Ludwik Mierosławski, Edward Dembowski

Zadanie 30 (1 punkt)

Przeanalizuj poniższe dane statystyczne ukazujące liczbę poległych obywateli państw, które uczestniczyły w I wojnie światowej. A następnie na tej podstawie oraz korzystając z wiedzy pozaźródłowej podkreśl nazwę sojuszu, który poniósł większe straty osobowe.

Kraj	Polegli
Rosja	2 500 000
Francja	1 400 000
Bułgaria	90 000
Wielka Brytania	1 000 000
Włochy	380 000
Austro-Węgry	1 200 000
Stany Zjednoczone	48 000
Rumunia	300 000
Niemcy	2 000 000
Serbia	45 000

(Na podst.: J. Holzer, *Europa wojen 1914-1945*, Warszawa 2008, s. 100)

- Większe straty osobowe w czasie I wojny światowej poniosły państwa a. Trójprzymierza.
b. Trójporozumienia.

Brudnopis